

‘Het sociale aspect zal niet verdwijnen’

Linda Boudry over armoede en het nieuwe stedelijk beleid in Vlaanderen

Het Sociaal Impulsfonds was in 1996 het eerste Vlaamse fonds voor stedelijk beleid, dat als doelstelling had om in steden kansarmoede te bestrijden, welzijn te bevorderen en de leefbaarheid te verbeteren. In het bijzonder was er aandacht voor achtergestelde buurten. Per 1 januari 2003 is het vervangen door het Stedenfonds. Dit nieuwe beleid heeft de nodige discussie opgeleverd over de positie van het kansarmoedebeleid. Linda Boudry, projectleider Stedenbeleid op het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap reageert.

MAARTEN LOOPMANS

Het opvallendste verschil tussen het Sociaal Impulsfonds en het Stedenfonds is een redelijk drastische verschuiving van doelstellingen, van een fonds dat zich vooral richtte op kansarmoedebestrijding en de leefbaarheid van achtergestelde buurten, naar een fonds dat de midden- en hogere inkomensgroepen terug naar de stad wil krijgen.

Linda Boudry: “De nieuwe regering heeft bij haar aantreden beslist het stedelijk beleid meer te richten op stedelijke ontwikkeling. We hebben daarvoor twee hoofd-doelstellingen. Ten eerste willen we de stadsvlucht stoppen. Dat is niet zozeer een kwantitatief, als wel een kwalitatief probleem. Sinds een aantal jaren stijgt het bevolkingsaantal in de steden weer, maar wij willen de sociaal selectieve stadsvlucht stoppen. Het probleem is dat tweeverdieners de stad de rug toekeren en uitkeringsafhankelijken binnenkomen. Ook gaan bedrijven de stad uit en verliezen binnenstedelijke scholen leerlingen.”

“De tweede doelstelling is het verhogen van het democratisch draagvlak. Dit gaat over de strijd tegen extreem-rechts, maar ook over hoe mensen zichzelf zien in verhouding tot hun stad, als aandeelhouder, co-producent, klant of gebruiker. Democratisch draagvlak is in elk geval ruimer dan stemgedrag.”

“Met het stedenfonds willen we beide doelstellingen verwezenlijken door te werken aan de leefbaarheid op stad- en wijkniveau, de strijd tegen de dualisering aan te gaan en de kwaliteit van het bestuur te verbeteren. Het Stedenfonds gaat dus verder dan het Sociaal Impulsfonds, dat zich in de praktijk vaak tot kansarmoede beperkte. Toch gaat ook die aandacht niet verloren. De strijd tegen dualisering gaat immers gedeeltelijk ook daarover. We moeten vermijden dat je een tweedeling krijgt in de stad, zowel op het niveau van sociale groepen, als op het niveau van wijken. De ene wijk mag niet achterlopen op de andere. In essentie gaat het over een evenwichtige ontwikkeling van je stad.”

“Het grootste verschil met het Sociaal Impulsfonds is volgens mij dat we met het Stedenfonds naast problemen aan te pakken ook kansen willen grijpen. Veel problemen houden tot op zekere hoogte ook een opportuniteit in. Dit geeft je een heel ander perspectief en elan. We willen niet ontkennen dat er veel problemen zijn, maar er is ook steeds die andere kant. Steden zijn broeiplekken met veel dynamiek en ontwikkeling. Antwerpen bijvoorbeeld kent al heel lang kansarmoede, maar profileert zich ook als design- en modestad. Dat trekt niet alleen geld aan, je krijgt ook extra mogelijkheden, een nieuwe dynamiek en je trekt creativiteit aan. Een recent Amerikaans onderzoek heeft Antwerpen uitgeroepen tot een van de meest creatieve steden ter wereld (in Newsweek van 2 september 2002, naast onder meer Kabul, red.). Ook dat is stedelijke ontwikkeling.”

“De vraag is of iedereen altijd aan alles iets moet hebben. Mijn doelstelling is stedelijke ontwikkeling en dat gaat over creatieve steden, over financieel leefbare steden en over een mix van mensen. Ik denk weliswaar dat men iedereen zijn grondrechten moet kunnen garanderen en dat daarvoor nog werk aan de winkel is. Maar je moet ook bewegen en de markt in beweging krijgen. Dat doe je niet alleen met een kansarmoedebeleid, daar zijn ook andere ingrepen voor nodig.”

“Een ander opvallend verschilpunt met het Sociaal Impulsfonds is dat het Stedenfonds niet langer alleen de nadruk legt op de meest achtergestelde wijken, maar ook aandacht vraagt voor wijken die ‘acht uitgaan’.”

“We willen het Stedenfonds meer dan het impulsfonds ook als een preventief instrument gebruiken. In het Sociaal Impulsfonds was er alleen aandacht voor wijken waar de toestand zo slecht is dat men nog slechts curatief ingrepen kan doen. Maar als je de toestand goed opvolgt, met geschikte indicatoren, dan kan je voorspellen welke wijken er binnen tien jaar even erg aan zullen zijn. Dat zie je in wijken waar kerkelijke bewoners wegtrekken en arme instromen, waar een school sluit, waar bedrijven wegtrekken. Als je daar al ingrijpt, kost dat minder inspanning en hebben de maatregelen in die houding meer effect. Die wijken hebben nog de potentie om op eigen kracht te regenereren, mits er een minimaal aantal ingrepen plaatsvindt.”

Riskeer je dan niet om de meest achtergestelde wijken, waar de ingrepen des te

gender zijn, te verwaarlozen? De middelen zijn immers beperkt en ze moeten nu over meer wijken worden verdeeld.

“Ik heb toch niet gezegd dat je daar niets meer moet doen? Het evenwicht zal echter altijd op lokaal niveau moeten worden afgewogen. Gent bijvoorbeeld heeft daar een echte visie op, daar zegt men: er zijn wijken waar we ondersteunen, er zijn wijken waar we zwaar ingrijpen, er zijn wijken waar we buiten blijven en er zijn wijken waar we onze job hebben gedaan en waar we ons uit terugtrekken. In wijken waar het bijzonder moeilijk is en waar de toestand redelijk precair is, moet je op een andere manier aanwezig zijn dan in wijken die dreigen in de sukkel te geraken als men ze nog tien jaar links laat liggen. Wij kunnen daar als Vlaamse overheid niet over beslissen, we kunnen de lokale besturen enkel aanzetten om zich daarover te bezinnen.”

Je geeft de lokale besturen met het Stedenfonds in elk geval meer vrijheid om zelf te beslissen. Ten tijde van het Sociaal Impulsfonds werd er veel geklaagd over de te sturende aanpak van de Vlaamse overheid, nu lijkt lokale autonomie jullie veel nauwer aan het hart te liggen.

“Het beleid dat we toen gevoerd hebben was het beleid dat op dat moment mogelijk en nodig was. Nu, post factum, komen zelfs onze grootste tegenstanders van toen vertellen dat ze op die

(Foto Maarten Loopmans)

manier toch veel hebben geleerd. Maar de tijden zijn veranderd, er is lokaal heel veel know-how en deskundigheid opgebouwd bij de mandatarissen, ambtenaren en lokale actoren. Een sturend beleid is nu minder nodig.”

“We hebben de steden een duidelijk kader aangeboden ter inspiratie, onze doelstellingen uitgelegd in een briefing en een stadsmonitor ontwikkeld. Nu moeten ze zelf lokaal de oefening maken wat ze daarmee zullen doen en daarover een nota opstellen. Zo zijn ze tegensprekbaar en kan het debat beginnen.”

“Voor elk van de veertien steden die deelnemen is er een onderhandelingscomité samengesteld waarin het voltallige lokale schepencollege en de Vlaamse regering zetelt. Dat zal uiteindelijk beslissen over het al dan niet goedkeuren van het voorstel dat de stad voorlegt.”

Critici geloven dat meer autonome lokale besturen gemakkelijker zullen bezwijken aan de onderlinge concurrentiedruk om rijke bewoners en investeringen aan te trekken en zo hun fiscale draagkracht op te krikken. Ze zullen de aandacht voor kansarmoede en dualisering laten verslappen en meer op competitieve doelstellingen inzetten. Bent u niet bang dat de sociale dimensie die in het Sociaal Impulsfonds zo nadrukkelijk aanwezig was, nu gaat verdwijnen?

△ Linda Boudry bij een project van het Sociaal Impulsfonds op het De Coninckplein in Antwerpen.

△ Boudry: “Ik ben niet bang dat het sociale verdwijnt.”

“Nee, daar ben ik niet zo bang voor. De voorbereidende gesprekken met lokale besturen hebben mij gerustgesteld. Daar zegt men ook: ‘ik ben niet onnozel, ik wil geen stad die op twee sporen ontwikkelt.’ In Kortrijk bijvoorbeeld lijkt er zelfs een versterking van het sociaal beleid aan de gang. Bij de gesprekken in Brugge kwam het sociale aspect ook prominent naar voren. Verschillende elementen dragen er volgens mij toe bij dat het sociale aspect niet zal verdwijnen. Lokaal heeft men met het Sociaal Impulsfonds al heel wat expertise opgebouwd en is er een bewustzijn gegroeid dat het sociale ook een belangrijk element van beleid is. In het Stedenfonds wordt met de strijd tegen dualisering ook de aandacht voor sociaal beleid vastgehouden. Tenslotte is er ook het lokale sociaal beleid van Minister van Welzijn Mieke Vogels, dat de lokale instellingen die zich met sociaal beleid bezighouden wil groeperen in één ‘sociaal huis’ en de verplichting oplegt om lokaal een gezamenlijk sociaal beleid uit te stippelen. Dat zijn verschillende tendensen die elkaar versterken, wat de overlevingskansen op lange termijn voor de sociale dimensie groter maakt. Ik zie de toekomst dus hoopvol tegemoet.”

De auteur is redacteur van AGORA en aspirant FWO Vlaanderen bij ISEG (KU Leuven).

(Foto Maarten Loopmans)